

Turcia

I – Introducere

Fig. 1 - Harta Turciei

Turcia este situată în sud-estul Europei și sud-vestul Asiei. Se învecinează la nord-vest cu Bulgaria și Grecia, la nord cu Marea Neagră, în nord-est cu Georgia și Armenia, în est cu Iran și Azerbaidjian, în sud cu Iraq, Siria și Marea Mediterană și în vest cu Marea Egee. Suprafața este de 779.452 km.² și capitala este la Ankara.

Republica modernă a Turciei a fost fondată în 1923 de Mustafa Kemal din o parte a Imperiului Otoman, după prăbușirea acestuia în primul război mondial.

În afară de perioada când Turcia a fost condusă de o formațiune militară în 1960-1961,

ea rămas sub conducerea poporului până în 1980 când, într-o perioadă de instabilitate politică și acte teroriste, regimul militar a revenit la putere. Conducerea civilă a fost refăcută la sfârșitul anului 1983.

II- Resursele naturale și cadrul natural

Principala zonă din Turcia, Anatolia, este în Asia, între Marea Mediterană și Marea Neagră. Are o agricultură bogată și depozite importante de lignit, cărbune negru, minereuri feroase și neferoase, crom și puțin petrol în sud-est. Cu câteva zone seismice foarte active, Turcia este frecvent zguduită de cutremure.

A. Cadrul natural

Turcia poate fi împărțită în șapte regiuni geografice. Thrace și litoralul Mării Marmara; regiunea Mării Egee și a Mării Mediterane; regiune Mării Negre și vestul Anatoliei; platoul central al Anatoliei; zonel înalte din est și sud-estul Anatoliei.

Thrace și litoralul Mării Marmara sunt regiuni bine irigate și mai mult de un sfert este cultivată. Litoralul Mării Egee și regiunea Mediteraneană sunt înguste și deluroase și doar o cincime este arabil. Spre est, o mare parte din cultura de bumbac a Turciei crește în Çukurova, o câmpie conectată cu interiorul prin Munții Taurus cu o trecătoare cunoscută din antichitate ca Porțile Ciliciene.

Fig. 2- muntele Ararat

Litoralul Mării Negre se ridică direct din apă la înălțimea Munților Pontici. Pantele sunt abrupte și doar 16% din această suprafață este cultivată. Platoul central al Anatoliei, cea mai întinsă regiune geografică din Turcia, este înconjurat în fiecare de munți, cel mai înalt punct fiind vârful muntelui Erciyes (3916 m; 28% din această regiune este cultivată.

Regiunea înaltă din est este cea mai muntoasă porțiune din Turcia, Muntele Ararat (Agri Dagi), menționat în Biblie, este cel mai înalt vârf având 5137 m. Mai puțin de 10% din această regiune este cultivată. Ea este și locul de unde izvorăsc Tigrul și Eufratul.

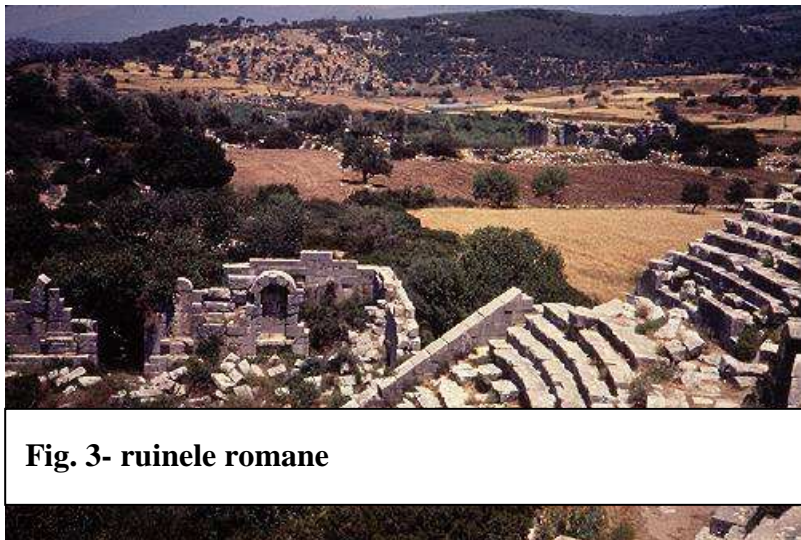

Fig. 3- ruinele romane

Marea Neagră. Büyükmenderes (în antichitate Meandru), se varsă în vestul Anatoliei în Marea Egee. Tigrul și Eufratul curg din estul Turciei pentru a se vărsa în Golful Persic. Lacul Van Gölü este cel mai mare din Turcia, apa sa fiind sărată ca și a lacului Taz. Lacuri cu apă dulce sunt Beyehir, Egridir și Burdur, toate în sud-vest.

C. Climatul și vegetația

Litoralul Mării Mediterane și al Mării Egee au parte de veri fierbinți și ierni blânde și ploioase. Sunt crescuți măslini și citrice, smochine, struguri, bumbac și fructe primăvăratice. Păduri rarefiate alternează cu iarba mică. Podișul central al Anatoliei are un climat continental cu veri fierbinți și ierni mai reci decât cele de pe litoral. Pelitoralul mediteranean și al Mării Egee mai mult o treime din precipitațiile anuale (650 mm) cad în decembrie și ianuarie. Podișul primește doar jumătate din cât primește litoralul dar sunt mai bine repartizate în timpul anului. Câmpiile și terenurile arabile abundă pe platou cu păduri pe pantele mai înalte.

Regiunile înalte din est au ierni lungi și reci. Se găsesc câteva păduri iar la punctele mai înalte este comună vegetația alpină, iar pădurile umede de foioase ce se găsesc de-a lungul Mării Negre, au climatul blând și ploios.

D. Fauna

Doar porcii mistreți care sunt vânați puternic, rămân abundenți în păduri. Lupul, vulpea, pisica sălbatică, hiena, șacalul, căprioara, ursul, jderul și capra de munte mai ocupă locuri izolate. Păsările care trăiesc în Turcia sun potârnichele, pitpalacul, vulturul, șoimii etc.

În afară de cărbune și minereu de fier, Turcia are un număr mic dar important de depozite minerale: crom (lângă Guleman și Fethiye), magnetită (Divriği) și plumb și zinc în câteva

E. Resursele naturale

În afară de cărbune și minereu de fier, Turcia are un număr mic dar important de depozite minerale: crom (lângă Guleman și Fethiye), magnetită (Divriği) și plumb și zinc în câteva

regiuni. Se găsesc și cupru și argint și de asemenea petrol în sud-est.

III. Populația

Teritoriul Turciei a devenit casă pentru mai multe grupuri distincte din punct de vedere etnic și cultural, de la hitiți, frigieni și asirieni la greci, perși și arabi. Strămoșii nomazi ai turcilor au venit din centrul Asiei cucerind imperiile Arab și Bizantin și proclamându-se conducători. Ei au lăsat urme în cultura și în limba turcilor fiind un instrument de luptă împotriva Creștinismului.

Turcia are o populație de 66.493.970 locuitori și o densitate egală cu 85 loc./km², dintre care 74% locuiesc în mediul urban. Cele mai mari concentrații sunt în Istanbul și pe litoral.

Deși Istanbul este cel mai mare oraș, capitala este la Ankara. Alte orașe importante sunt Izmir, Adana și Bursa.

Limba oficială este turca, iar aproximativ 10% din populație vorbește altă limbă, de obicei kurda sau araba.

Islamul este cea mai mare putere religioasă din Turcia din 1928. Din totalul populației 99% sunt musulmani, cei care cred în Iisus fiind doar în număr de 20.000.

IV. Educația și cultura

Un sistem de învățământ modern, având ca model pe cele europene, readuce știința de carte în Turcia. Radioul și televiziunea au ajutat și ele, înlăturând izolarea din zonele rurale.

A. Educația

Când s-a născut republica, mai mult de 90% din populație era analfabetă.

Atatürk, conducătorul primei republici, a construit școli noi și Constituția decreta că primele patru clase sunt obligatorii și gratuite. Până în 2001, 97% din populația adultă putea să scrie și să citească. Deși în clasele primare, în anul 1994-1995, 6,5 milioane de elevi s-au înscris în învățământul secundar, doar 63% s-au înscris în cel superior.

La mijlocul anilor '90, 1,2 milioane de studenți încercau să intre în învățământul superior. Intrarea la facultățile turce este extrem de dificilă.

Instituții majore sunt:

- ψ Universitatea din Istanbul (1453)
- ψ Universitatea Egeeană din Izmir (1955)
- ψ Universitatea din Ankara (1946)
- ψ Universitatea tehnică a Orientului Mijlociu din Ankara (1956)

B. Cultura

O trecere de la tradițiile Islamice sub Imperiul Otoman la o orientare occidentală a avut loc în Turcia. Sculptura este puțin dezvoltată și monumentele publice sunt de obicei reprezentări eroice ale lui Atatürk și evenimente din războiul pentru independență.

Literatura este considerată cea mai avansată altă turcă. Turcii își țin operele la Istanbul și Ankara. Academia de Arte din Istanbul, trei Conservatoare, o trupă națională de dans folk și alte instituții culturale. Palatul Sultanului este acum muzeu găzduind comorile imperiale și relicvele Profetului Mahomed.

Printre biblioteci se numără Biblioteca Națională, în Ankara și Biblioteca Beyazit din Istanbul.

V. Economia

Industria Turciei s-a dezvoltat puternic din 1959 dar în anii '90 agricultura încă folosea jumătate din puterea de muncă.

Fig. 4-Istanbul

Fig. 5- haine traditionale

Guvernul are o mare influență peste economie și deține câteva industrii importante. La mijlocul anilor '90 economia a fost zguduită de un puternic colaps, inflația ajungând la 150%. În răspuns, guvernenul a inițiat un program de austeritate care includea accelerarea privatizării și mărirea prețurilor.

În 1999 a PIB, a avut o valoare de 185,7 miliarde dolari; 24% a fost din industrie, 16% din agricultură și 60% de la guvern și servicii private.

A. Forța de muncă

În 1999 a fost de 30,6 milioane de locuitori. Dintre aceștia, 43% lucrau în agricultură, pescuit și silvicultură, 34% dețineau slujbe în domeniul de prestărilor de servicii și 22% în industrie. La începutul anilor '90, 1,3 milioane erau angajați în străinătate în special în Germania, Arabia Saudită și Franța.

B. Agricultura

Din 1950, producția din agricultură a crescut prin mecanizare puternică și, fertilizarea și plante mai variate, Turcia fiind una dintre puținele țări care nu trebuie să importe hrană. Diversitatea climatelor permite creșterea multor palnte speciale. În 2000, producția principalelor recolte includea 30,3 milioane tone cereale (grâu, orez, orz și porumb); 21,8 milioane tone legume (roșii, ceapă, vinete și varză); 5,3 milioane tone de trestie de zahăr și cartofi; 10,4 milioane tone de fructe (struguri, mere, măslini, citrice, nuci) și 737.088 tone de de semințe de floarea soarelui. Bumbacul și tutunul reprezintă principalele exporturi.

Creșterea animalelor la ferme include 1,2 milioane vite, 650.00 măgari, 30,2 milioane oi, 8,4 milioane capre, 194.00 bivoli și 172 milioane păsări domestice.

C. Sivicultura și pescuitul

Deși 13% din suprafața Turciei este clasificată ca pădure, silvicultura este neimportantă cu nu mai mult de o treime având valoare comercială. În 1999, 17,6 milioane m³ de lemn a fost tăiat. Doar o optime a fost transformat în cherestea restul fiind folosit ca, combustibil.

Peștele prin 1997 a fost de 500.260 tone, o mare parte din pește venind din Marea Mediterană și Marea Neagră. Hamsii erau prinși în număr mare dar se mai prindeau și sardine și scrumbii.

D. Mineritul

Turcia este o importantă parte a producției minerale din lume. Ea este printre liderele mondiale în privința prelucrării de minereu de crom, extrăgând 1,7 milioane tone în 1996. Exportă cupru (58000 tone). Extracția de combustibil fosil este folosită în special în acoperirea nevoilor interne; în 1999 Turcia producea 23 milioane bari de petrol, 850 milioane tone de cărbuni. O mare parte din el era lignit de slabă calitate, deși cantități de cărbune superior erau extrase. Alte minereuri includeau bauxită, minereu de fier, magneziu, plumb, zinc și sulf.

E. Producția

Produsele produse la începutul anilor '90 includeau textile, hrană, petrol rafinat și produse petroliere, fier și oțel și produse chimice. Istanbul, Izmir și Bursa sunt importante centre industriale.

F. Energia

În 1999, Turcia a produs 115,5 miliarde de kilowați oră de electricitate. Centralele termoelectrice au produs 61%, iar cele hidro-electrice 39%. Turcia realizează un imens proiect hidro-electric numit Proiectul Anatoliei de sud-est. El implică construirea a 22 de baraje și 19 hidrocentrale de-a lungul Eufratului și este programat să fie terminat în 2005.

G. Moneda națională și finanțele

Moneda națională este lira turcească (1 liră - 100 kurus), iar 1\$=418,783 lire. Banca Centrală a fost fondată în 1930. Turcia mai are și bănci de stat care se ocupă de dezvoltarea economică, cum ar fi Banca Agricolă, fondată în 1863 dar și câteva bănci comerciale. Principala bursă este în Istanbul.

H. Comerțul

Turcia importă mai mult decât exportă; în 1999 importurile totalizau 41 de miliarde dolari și exporturile doar 24,8 miliarde dolari. Exportă în principal textile, fier și oțel, fructe, îmbrăcăminte de piele, tutun și produse petroliere. Importă utilaje, petrol, mijloace de transport, fier și oțel și produse chimice. Turismul aduce în Turcia venituri considerabile; în 1999 6,9 miliarde de străini au venit și au cheltuit aproape 1,8 miliarde dolari. Principalele parteneri de comerț ale Turciei sunt Germania (un

Fig. 6- Moscheea Souleimanyie

sfert din exporturi), SUA, Rusia, Marea Britanie și Italia. Sursele de import sunt Germania, Italia, SUA, Franța și Marea Britanie. Turcia este membru asociat al Uniunii Europene.

I. Transporturile

Turcia are 8.607 km. de căi ferate operate de Compania Națională a Căilor Ferate Turce. Țara mai este servită și de 385.960 km. de șosea; în 1999 fiind 63 de mașini la fiecare 1000 de cetățeni.

Principalele porturi sunt Istanbul și Izmir.

Pe calea aerului este o singură companie, Liniile

Aeriene Turce care se ocupă de zboruri în toată lumea. Mari aeroporturi internaționale deservesc Istanbulul, Ankara, Adana, Antalya și Izmir.

J. Comunicații

La începutul anilor '90 Turcia avea aproape 30 de mari cotidiene, în afară de cele mai mici cu circulație slabă. Cele mai mari sunt: *Bugün, Cumhuriyet, Milliyet, Sabah, Yeni Günaydin și Zaman*, toate publicate în Istanbul. Mai există publicații săptămânale și lunare.

Guvernul conduce patru posturi de radio naționale și cinci televiziuni, dar mai sunt radiouri și televiziuni private.

În 1997 erau 178 radiouri și 330 de televizoare la fiecare 1000 de locuitori. Liniile telefonice erau în 1999 în număr de 265 la fiecare 1000 de locuitori.